

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки
Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«Психологія спілкування»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент вибірковий

Форма здобуття освіти _____ очна _____
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань _____ 22 Охорона здоров'я _____
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність _____ «221 Стоматологія» _____
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____

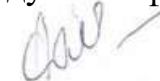
Освітньо-професійна програма «Стоматологія»
другого(магістерського) рівня вищої освіти

Курс I

Силабус освітнього компонента
розглянуто на засіданні кафедри
української мови, основ психології та
педагогіки

Протокол від
“28” червня 2022 року № 11

Завідувач кафедри

_____ проф. Л. В. Фоміна _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

Протокол від
“31” серпня 2022 року №1

Голова

_____ проф. О. Ю. Вовк _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Фоміна Л. В., завідувачка кафедри, професорка, канд. філол. наук
2. Шейко А.О., викладач, канд. психол. наук

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь:

Шейко Анастасія Олександрівна, викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, кандидат психологічних наук

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше:

Педагогічні та психологічні дослідження, теорія виховання, міжкультурна взаємодія

Контактний телефон:

+38 093 181-35-43

Корпоративна пошта викладача:

ao.sheiko@knu.edu.ua

Консультації:

Середа 10.00-15.00

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Психологія спілкування» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Стоматологія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) для вищих медичних навчальних закладів України III - IV рівнів акредитації для спеціальності 221 «Стоматологія» - другого (магістерського) рівня, напрямку підготовки 22 «Охорона здоров'я».

Опис освітнього компонента (анотація). Освітній компонент «Психологія спілкування» є важливою складовою у системі гуманітарної підготовки здобувачів закладів вищої освіти.

У зв'язку зі змінами, що відбуваються у сучасному світі постає необхідність у корінній зміні та покращенні професійної підготовки фахівців, оволодінні ними основними психологічними знаннями та здатністю використовувати їх на практиці.

Цей навчальний курс покликаний підготувати майбутніх стоматологів до професійної діяльності. Вивчення освітнього компонента сприятиме особистісному зростанню здобувачів, підвищенню фахової культури; дасть знання про різновиди груп у суспільстві та їх характеристики, а також отримані знання й вміння стануть у нагоді не тільки у фаховому вимірі, а й по життю.

Силабус упорядковано із застосуванням сучасних психолого-педагогічних принципів організації освітнього процесу вищої освіти.

Предметом вивчення освітнього компонента є процес поглиблення знань здобувачів про різновиди спілкування, комунікативні бар'єри, особливості взаємодії лікаря стоматолога та пацієнта; навчання та виховання здобувачів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

Міждисциплінарні зв'язки. Освітній компонент «Психологія спілкування» має зв'язки з такими дисциплінами, як: «Основи психології. Основи педагогіки», «Філософія»; закладає основи вивчення студентами клінічної психології, виробничої практики, що передбачає інтеграцію з ними.

Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Психологія спілкування» передбачає попереднє опанування навчальних дисциплін «Основи психології. Основи педагогіки», «Філософії», «Українська мова» (в т.ч. за професійним спрямуванням) тощо.

Постреквізити. Основні положення освітнього компонента мають застосовуватися при вивченні суміжних навчальних дисциплін протягом навчання, є базою для підготовки до захисту кваліфікаційної роботи та здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

1. Мета та завдання освітнього компонента

1.1. Метою викладання освітнього компонента є: формування професійних комунікативних знань, вмінь та навичок як складової професійної компетентності фахівця.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компонента є:

- навчити самостійно та конструктивно мислити, генерувати нові ідеї, висувати і верифікувати гіпотези;
- сформувати у здобувачів понятійний апарат психологічної науки;
- дати основи психологічних знань про психологію спілкування, соціально-психологічний клімат, конфлікти та засоби їхнього вирішення та профілактики.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Психологія спілкування».

Освітній компонент «Психологія спілкування» забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

загальні:

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК2 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК3 – Здатність застосовувати знання у практичній діяльності

ЗК6 – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК8 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК9 – Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблем

ЗК10 – Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК11 – Здатність працювати в команді

фахові:

ФК1 – Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні

1.3.2 Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття студентами таких програмних результатів навчання:

ПРН 2 – Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5)

ПРН 16 – Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб

ПРН 18 – Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень

ПРН 19 – Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності

1.3.3. Також вивчення освітнього компонента формує у здобувачів освіти

соціальних навичок (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

Здобувач вищої освіти у період навчання здобуває комунікативні навички, розвиває лідерські здібності, навчається брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язує педагогічні ситуації та конфлікти, вміє працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, має креативні підходи до вирішення завдання.

2. Інформаційний обсяг освітнього компонента

2.1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компонента
		очна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 221 «Стоматологія».	Рік підготовки:
		1-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи студента – 50	Освітній ступінь: другий (магістерський) рівень ОПП: Стоматологія	Семестр
		2-й
		Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		20 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		50 год.
Індивідуальні завдання:		
-		
Вид контролю: залік		

2.2.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Вид лекцій
1	Психологія спілкування як наука. Предмет, функції і сторони спілкування.	2	Вступна.
2	Спілкування як обмін інформацією. Комунікатори та реципієнти.	2	Лекція-діалог
3	Спілкування як взаємодія. Спілкування як організація спільних дій.	2	Розповідь - пояснення
4	Шляхи передачі інформації. Вербальна та невербальна комунікація. Мовлення. Функції мовлення.	2	Презентація
5	Комунікативні бар'єри. Типи комунікативного впливу, специфічні особливості процесу комунікації.	2	Бесіда
6	Види спілкування. Вербальне спілкування.	2	Розповідь - пояснення
7	Невербальна комунікація. Види невербальних засобів спілкування.	2	Презентація
8	Візуальне спілкування.	2	Бесіда
9	Норми просторових і часових організацій спілкування.	2	Лекція-діалог
10	Конфліктне спілкування. Спілкування і манери поведінки.	2	Лекція-діалог
Усього годин		20	

2.2.2. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

2.2.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Психологія спілкування як наука. Предмет, функції і сторони спілкування.	2	Круглий стіл	усне опитування
2	Спілкування як обмін інформацією. Комунікатори та реципієнти.	2	«Мозковий штурм»	тестовий контроль

3	Спілкування як взаємодія. Спілкування як організація спільних дій.	2	Круглий стіл	усне опитування
4	Шляхи передачі інформації. Вербальна та невербальна комунікація. Мовлення. Функції мовлення.	2	Спаринг-партнерство	письмове опитування
5	Комунікативні бар'єри. Типи комунікативного впливу, специфічні особливості процесу комунікації.	2	Дебати	індивідуальні завдання
6	Види спілкування. Вербальне спілкування.	2	Круглий стіл	усне опитування
7	Невербальна комунікація. Види невербальних засобів спілкування.	2	«Мозковий штурм»	тестовий контроль
8	Візуальне спілкування.	2	Круглий стіл	усне опитування
9	Норми просторових і часових організацій спілкування.	2	Спаринг-партнерство	письмове опитування
10	Конфліктне спілкування. Спілкування і манери поведінки.	2	Дебати	індивідуальні завдання
Усього годин		20		

2.2.4. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Психологія спілкування як наука. Предмет, функції і сторони спілкування.	5	Заповнення таблиці. Складання тез джерел літератури	виступ на задану тему
2	Спілкування як обмін інформацією. Комунікатори та реципієнти.	5	Складання таблиці або схеми	стендова доповідь
3	Спілкування як взаємодія. Спілкування як організація спільних дій.	5	Аналіз тексту і визначення ключових слів, складання словнику на їх основі	індивідуальні завдання
4	Шляхи передачі інформації. Вербальна та невербальна комунікація. Мовлення. Функції мовлення.	5	Підготовка доповіді з презентацією	індивідуальні завдання
5	Комунікативні бар'єри. Типи комунікативного впливу, специфічні особливості процесу комунікації.	5	Складання опорного конспекту або схеми-конспекту, анотацій. Написати есе	виступ на задану тему
6	Види спілкування. Вербальне спілкування.	5	Заповнення таблиці. Складання тез	Заповнення таблиці. Складання тез

			джерел літератури	джерел літератури
7	Невербальна комунікація. Види невербальних засобів спілкування.	5	Складання таблиці або схеми	Складання таблиці або схеми
8	Візуальне спілкування.	5	Аналіз тексту і визначення ключових слів, складання словнику на їх основі	Аналіз тексту і визначення ключових слів, складання словнику на їх основі
9	Норми просторових і часових організацій спілкування.	5	Підготовка доповіді з презентацією	Підготовка доповіді з презентацією
10	Конфліктне спілкування. Спілкування і манери поведінки.	5	Складання опорного конспекту або схеми-конспекту, анотацій. Написати есе	Складання опорного конспекту або схеми-конспекту, анотацій. Написати есе
Усього годин		50		50

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 №181.

При вивченні освітнього компонента застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди здобувачів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (за вибором): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Підсумковий семестровий контроль з освітнього компонента є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Поточна навчальна діяльність здобувачів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129

4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Залік

Залік для дисциплін, вивчення яких завершено – проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД та перевірку засвоєння усіх тем з дисципліни. Оцінка визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «незараховано».

3.2. Перелік питань до заліку

1. Особистість і міжособистісна взаємодія.
2. Предмет, функції та види спілкування.
3. Спілкування як феномен психології.
4. Спілкування як обмін інформацією.
5. Спілкування як сприйняття.
6. Культура спілкування.
7. Засоби спілкування.
8. Взаємодія у процесі спілкування.
9. Сторони і моделі спілкування.
10. Комунікативність і комунікабельність.
11. Перцептивна та інтерактивна сторони спілкування.
12. Вербальне і невербальне спілкування.
13. Мова тіла, жестів та міміки.
14. Мистецтво слухання та взаєморозуміння.
15. Техніки і прийоми спілкування.
16. Довіра та псевдодовіра у спілкуванні.
17. Особливості спілкування з дітьми різних вікових груп.
18. Порушення, бар'єри та труднощі спілкування.
19. Ділове спілкування.
20. Психологічні аспекти переговорного процесу.

21. Методи розвитку комунікативних здібностей лікаря.
22. Професійне спілкування фахівців медицини.
23. Конфлікти та стреси у професійному спілкуванні.
24. Шляхи вирішення конфліктів.
25. Труднощі міжособистісного спілкування.
26. Етика та культура спілкування фахівців.
27. Соціально-психологічний портрет особистості лікаря.
28. Основні правила спілкування лікаря та пацієнта.

3.3. Контрольні питання та завдання до самостійної роботи

1. У чому сутність комунікаційних процесів у медичному середовищі?
2. Які Ви знаєте стилі спілкування? Дайте характеристику.
3. Від чого залежить стиль професійної комунікації?
4. Що таке конфліктна ситуація? Які існують причини конфлікту? Як уникнути конфлікту?
5. У чому сутність шляхів подолання конфліктної взаємодії?

3.4. Індивідуальні завдання

1. Методи вирішення конфліктів у роботі медика
2. Підбір стилю взаємодії залежно від ситуації, у якій проходить спілкування. Особливості використання стилів спілкування в системі охорони здоров'я
3. Переваги та недоліки використання вербальної та невербальної комунікації у роботі стоматолога

3.5. Правила оскарження оцінки

Відповідно до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю», затвердженого наказом ХНМУ від 30.09.2020 №252.

Посилання: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

(система вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни, зокрема реакція викладача на невчасно виконані завдання, пропущені заняття, поведінку в аудиторії, вимог щодо медичного одягу, тощо, окремо зазначити доступність та умови навчання для осіб з особливими освітніми потребами).

Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть усі практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **практичного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до викладача/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли особистість уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах із предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як ним користуватися тощо

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
 - пити безалкогольні напої;
 - фотографувати слайди презентацій;
 - брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).
- заборонено:
- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – у цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
 - палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
 - нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
 - грати в азартні ігри;
 - наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
 - галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і

навіть у коридорах під час занять.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. Рекомендована література

Основна література

1. Гуцало Е. У. Психологія вікового розвитку особистості. Навчально-методичний посібник. – Кіровоград: Імекс ЛТД, 2010. – 216 с.
2. Гуцало Е. У. Психологія вікового розвитку особистості: Практикум. Навчально-методичний посібник. – Кіровоград: ФО-П Александрова М.В, 2012. – 178 с.
3. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навчальний посібник. : НФаУ, 2011. – 132 с.
4. Тертична Н. А. Вікова психологія: навчальний посібник / Н.А.Тертична / К.: Книга-плюс. 2018. – 357 с.
5. Тертична Н. А. Практикум з вікової психології / Н.А.Тертична – К.: Книга-плюс, 2018. – 119 с.
6. Фабер А., Мазліш Е. Мистецтво спілкування з дітьми. Вдома та в школі. Країна мрій. 2012. – 240 с.

Допоміжна література

1. 1 Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація: Підручник. – К. : Центр навчальної літератури. – 2004.
2. Максименко С.Д. Психологія особистості. – К., 2008. – 389 с.
3. Скібська Л. І. Конфліктологія: навчальний посібник / Л. І. Скібська. / К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 384 с.
4. Максименко С.Д. Теоретичні засади психології особистості: генеза нужди Наукові записки Інституту психології імені Г.С.Костюка у 5-ти томах. – Т. 1. – К., 2005.
5. Філоненко М. Психологія спілкування. Навчальний посібник / К. : Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал.
- <http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
- <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.
- <http://academia-pc.com.ua>
- <http://pidruchniki.com>
- <http://studentam.net.ua>

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dyvc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/proekt_polog_inkl_navch.pdf

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/polog_ad.pdf